

УДК 94(477.83/86):069.12:061.3«1938»

© Андрій Королько* (Івано-Франківськ)

VI З'ЇЗД УКРАЇНСЬКИХ МУЗЕЙНИКІВ ГАЛИЧИНИ В МІСТІ КОЛОМІЯ 1938 Р. ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СПАДЩИНИ

У статті охарактеризовано перебіг VI з'їзду українських музейників Галичини в місті Коломия 1938 р., який став важливим чинником збереження національної спадщини. Виокремлено особливості підготовки проведення цього з'їзду; проаналізовано хід проведення наукового форуму; розкрито зміст доповідей його учасників; висвітлено підсумкові резолюції з'їзду. Відзначається, що цей музейний форум добре прислужився справі обміну досвідом організації і діяльності музейних осередків, стимулював продовження пошуково-збирацької роботи у музейній сфері та став важливим чинником збереження національної спадщини українства краю. Однак через зростання міжнародного напруження напередодні Другої світової війни конгреси, з'їзди, наради припинили свою діяльність, а нетривале піднесення українського музейництва Галичини стало надалі неможливим.

Ключові слова: музей, з'їзд, національна спадщина, Комітет українських обласних музеїв, музей «Гуцульщина», Покуття, експозиція, музейний предмет, екскурсія.

Andrii Korolko (Ivano-Frankivsk)

THE 6th CONGRESS OF UKRAINIAN MUSEUM WORKERS OF GALICIA IN THE CITY OF KOLOMYIA IN 1938 AS AN IMPORTANT FACTOR IN PRESERVING NATIONAL HERITAGE

The article analyzes the course of the 6th Congress of Ukrainian Museum Workers of Galicia in the city of Kolomyia in 1938, which became an important factor in the preservation of national heritage.

The first quarter of the 20th century was marked by the opening of new museums in Galicia, which prompted the founders to gather and discuss the concept of their activities. With the assistance of the Committee of Ukrainian Regional Museums, six congresses of Ukrainian museum workers were held in the 1930s, at which its participants reported on the work done, shared experience, and determined directions for further work.

The 6th Congress of Ukrainian Museum Workers, which took place on June 5–6, 1938 in the city of Kolomyia, was rich in its course and results. The event was organized by the Museum «Hutsulshchyna» under the leadership of Volodymyr Kobrynskyi. The Polish authorities prevented its opening. The organizers had to change the format of the meeting: instead of a scientific conference, a regular meeting was held.

Ukrainian newspapers and magazines covered the course of this congress in details, which took place in the People's House. Several hundred participants arrived at the museum forum, which was preceded by a festive liturgy in the local parish church.

On the first day of the congress, representatives of regional museums, as at previous museum forums, traditionally read reports on their activities. In total, the conference of museum workers took place over two days and seven reports were heard: I. Sviatitsky («The current state of Ukrainian museum work in Poland and the foundations of its development»), M. Gavdiak («The boundaries of regional museums and some problems associated with the delimitation of the scope of activity»), V. Kobrynskyi («Organization of regional museums and private collections of individuals»), R. Harasymchuk («Cartographic method in the ethnographic department of the regional museum»), I. Krypiakevych («General outline of the Pokuttia region»), V. Zalozetskyi («Byzantine and Western sources of Eastern Galician architecture with a focus on Pokuttia»), R. Lukań («Basilian monasteries in Pokuttia»).

The first day of the scientific forum was accompanied by a tour to the Museum «Hutsulshchyna», which was located on the first floor of the People's House. Both days of the museum workers' gathering ended with fruitful discussions, which became the basis for summing up the final resolution of the congress. Twelve resolutions were adopted, including the following: to protest against the destruction of religious and cultural monuments and museums in Soviet Ukraine; to

* к.і.н., доцент кафедри історії України і методики викладання історії факультету історії, політології і міжнародних відносин Карпатського національного університету імені Василя Стефаника

PhD in History, Associate Professor, Department of History of Ukraine and Teaching Methods,
Vasyl Stefanyk Carpathian National University
orcid.org/0000-0001-7435-5806
andrii.korolko@cnu.edu.ua

instruct regional museums to organize exhibitions of paintings that were privately owned; to reorganize the Committee of Ukrainian Regional Museums into the statutory Union of Ukrainian Regional Museums, and to choose the city of Stryi as the venue for the next congress.

Thus, the 6th Congress of Ukrainian Museum Workers of Galicia, which took place in the city of Kolomyia on June 5–6, 1938, served well to the cause of exchanging experience in the organization and activities of museum centres, stimulated the continuation of search and collection work in the museum sphere, and became an important factor in preserving the national heritage of Ukrainians in the region. However, due to the growth of international tension on the eve of World War II, congresses, meetings, and meetings ceased their activities, and the short-lived rise of Ukrainian museum workers in Galicia became impossible.

Keywords: *museum, congress, national heritage, Committee of Ukrainian Regional Museums, museum «Hutsulshchyna», Pokuttia, exposition, museum item, excursion.*

Постановка наукової проблеми та її значення. У 1920–1930-х рр. у Галичині під егідою Етнографічної комісії НТШ утворилися важливі народознавчі осередки, зокрема музейні товариства: у м. Коломії — «Гуцульщина», у м. Сокалі — «Сокальщина» (1926), м. Самборі — «Бойківщина» (1927), пізніше в м. Стрії — «Верховина», м. Сяноці — «Лемківщина», м. Яворові — «Яворівщина» та ін. Вони займалися вивченням етнічних територій гуцулів, бойків, лемків. На 1938 р. діяло 11 таких установ¹.

Музейники, науковці НТШ разом із ученими з еміграції організовували численні археологічні розкопки, брали участь у міжнародних з'їздах археологів та істориків (м. Варшава — 1933 р., м. Лондон — 1934 р., м. Брюссель — 1935 р., м. Осло — 1936 р., м. Бухарест — 1937 р., м. Берлін — 1939 р.).

Діяв Комітет українських обласних музеїв (КУОМ) Галичини. Щороку (з 1931 р.) за сприяння цієї координаційної музейної установи почергово відбувалися з'їзди музейників у місці розташування того чи іншого товариства (музею). На зібраннях українських музейників, що проводилися паралельно зі з'їздами музейників Польщі, учасники звітували про виконану роботу, ділилися досвідом, визначали напрями подальшої праці². Вони добре прислужилися справі обміну досвідом організації та діяльності музейних осередків, стимулювали пошуково-збирацьку роботу. На перший такий з'їзд у 1931 р. представники регіонів прибули до м. Львова у Національний музей. На музейному форумі ухвалено заснувати «Союз українських музеїв, книгозбірень та архівів»³. Загалом у міжвоєнний період було організовано та проведено шість таких конференцій. Знаковим у сфері своїх рішень виявився останній VI з'їзд українських музейників, який відбувся 5–6 червня 1938 р. у м. Коломії.

Аналіз останніх досліджень. Вивчення діяльності українських музейних закладів і товариств у Галичині в 1920–1930-х рр. перебуває у полі зору В. Банаха⁴, С. Іваньо⁵, А. Козицького⁶, А. Надтопти⁷. Дослідження перебігу з'їздів українських музейників у 1930-х рр. торкалися В. Кушнір⁸, М. Савчук⁹, М. Чебан¹⁰.

У фонді 5 «VI-й з'їзд Українських музеологів 5–6 червня 1938 р. в м. Коломії» архіву Національного музею народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Й. Кобринського у м. Коломії містяться матеріали про проведення цього форуму музейних працівників у головному місті Покуття, а саме: звернення керівництва музею «Гуцульщина» у м. Коломії до воєводського управління в м. Станиславові про надання дозволу у проведенні з'їзду; чисті, надруковані запрошення з програмою з'їзду; списки осіб та організацій, на адресу яких були вислані запрошення на з'їзд; реферат-виступ В. Кобринського на музейному форумі; передрук статті О. Дучимінської з часопису «Жіноча доля» про проведення з'їзду; спогади В. Кобринського про організацію, проведення та прийняті рішення учасників з'їзду; та ін.¹¹

Перебіг VI з'їзду українських музейників у м. Коломия детально висвітлювався в тогочасній українській газетній і журнальній періодиці. Цінними для нас стали статті Ольги Дучимінської¹², о. Романа Луканя¹³, Дмитра Николишина¹⁴, Богдана Чайковського¹⁵, які були опубліковані в часописах «Діло», «Жіноча доля», «Нова зоря», «Українські вісти».

Формулювання мети статті. Метою публікації є характеристика VI з'їзду українських музейників Галичини в місті Коломия 1938 р., який став важливим чинником збереження національної спадщини. Досягнення мети передбачає вирішення таких завдань: виокремити особливості підготовки проведення цього з'їзду; проаналізувати хід проведення наукового форуму; розкрити зміст доповідей його учасників; висвітлити підсумкові резолюції з'їзду.

Виклад основного матеріалу. Рішення про проведення VI з'їзду українських музейників у м. Коломия було прийнято на попередньому V з'їзді українських музейників, який пройшов 16–17 травня 1937 р. у м. Перемишлі¹⁶.

Його проведення передувала широка організаційна робота. Оргкомітет з'їзду очолив директор музею «Гуцульщина» в м. Коломії (нині Національний музей народного мистецтва Гуцульщини та

Покуття імені Й. Кобринського) Володимир Кобринський. З огляду на попередні практики проведення таких з'їздів, оргкомітет звернувся до керівництва Станиславівського воєводства з проханням надання дозволу на проведення заходу¹⁷. Однак польська влада заборонила проведення з'їзду. В. Кобринський з цього приводу згадував, що «хоч воєводство заборонило відбуття нашого з'їзду, то мимо цього поліція не показувалася та не перешкоджала в наших нарадах. Аж після я дізнався, що староста виїхав з Коломиї на час нашого з'їзду та нарочком не видав жандармерії зарядженням розганяти українських музейників». Дмитро Николишин зауважив, що з'їзд був відкритий із значним запізненням та проходив зовсім в іншій формі, як було заплановано, і таким чином відбувалися попередні п'ять з'їздів українських музейників Східної Галичини. Справа в тому, що офіційна польська влада не дала дозволу на проведення «цього чисто наукового з'їзду». Тому довелося йому надати форму довірочних зборів¹⁸.

У тогочасній українській газетній періодиці була опублікована програма VI з'їзду українських музейників, який мав відбутися в залі Народного дому на вул. Т. Костюшка, 25 (нині вул. Театральна, 25 — приміщення Національного музею народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Й. Кобринського). Відкриттю музейного заходу в неділю, 5 червня 1938 р., передувало проведення урочистого богослужіння о 9 год. у місцевій парафіяльній церкві. Науковий форум мав розпочатися о 10 год. з виголошенням доповіді д-ра І. Свенціцького про сучасний стан українського музейництва в Польщі і базові основи його розвитку та озвученням резолюції КУОМ Галичини. Після цього мали виступати з науковими рефератами: проф. Б. Загайкевич про сучасний стан західноєвропейського музейництва (науковець з м. Перемишля на з'їзд не прибув у зв'язку з хворобою¹⁹); проф. М. Гавдяк про напрями діяльності українських обласних музеїв краю та проблеми, з якими вони стикаються; радник В. Кобринський про організацію праці обласних музеїв та приватні збірки окремих осіб. О 13 год. мала відбутися екскурсія по експонованих кімнатах музею «Гуцульщина» ім. о. Й. Кобринського. О 16 год. з'їзд повинен працювати у форматі своєрідного полемічного клубу, на якому б тривали дискусії, озвучувалися запити та приймалися проміжні рішення музейного форуму. О 20 год. була організована спільна вечеря з оголошенням урочистих привітів. Наступного дня у понеділок, 6 червня 1938 р., з 9 год. мали виступити з науковими рефератами: д-р Я. Пастернак («Археологічні проблеми Покуття») (український археолог на з'їзд не прибув, оскільки перебував у Німеччині, де виступав у Берлінському університеті про результати археологічних розкопок у с. Крилос²⁰; з цього приводу О. Дучимінська прикро констатувала: «Жаль тільки, що відпав реферат др. Пастернака, знаного археолога й дослідника нашої старовини, якого імя тісно зв'язане з нашим минулим»²¹), д-р І. Крип'якевич («Загальний нарис бувальщини Покуття»), д-р В. Залозецький («Византийські та окцидентальні жерела східно-галицької архітектури з увагою на Покуття») та о. Р. Лукань ЧСВВ («Василіянські монастирі на Покутті»). Закриття з'їзду запланували на 14 год.²².

Організаційний комітет просив усіх потенційних гостей і відвідувачів до 1 червня 1938 р. надсилати свої пропозиції й побажання щодо проведення форуму на адресу музею «Гуцульщина» у м. Коломиї. Учасники з'їзду мали заплатити «добровільні датки» у розмірі 4 злотих²³.

На з'їзд прибули багато відомих громадських діячів і вчених, які представляли різноманітні музейні товариства, бібліотечні й архівні установи, національно-культурні інституції: д-р І. Свенціцький від Національного музею у м. Львові; д-р М. Драган від Музею Богословської академії у м. Львові, м-р Р. Гарасимчук від Музею НТШ у м. Львові; о. Р. Лукань ЧСВВ від Центрального Василіянського архіву і бібліотеки у м. Львові; д-р В. Огоновський від бібліотеки НТШ у м. Львові; м-р Я. Білинський від Музею «Бойківщина» в м. Самборі; проф. І. Добрянська і проф. Л. Гець від Музею «Лемківщина» в м. Сяноку; проф. О. Кульчицька від Музею «Стривігор» у м. Перемишлі; проф. О. Сілецький від Музею «Верховина» у м. Стрию; художник С. Борачок від Музею ім. кн. Василька в м. Тереховлі; Б. Чайковський від Музею «Сокальщина» в м. Сокалі; проф. М. Гавдяк і м-р В. Пашницький від Українського музею при філії «Просвіти» в м. Станиславові; д-р Воронка від Музею при Товаристві прихильників мистецтва в м. Бучачі; редактор «Записок ЧСВВ» д-р о. Й. Скрутень; науковці проф. І. Крип'якевич, проф. В. Залозецький; організатори українського жіночого руху М. Кобринська, М. Білинська, письменниця О. Дучимінська; посол польського сенату О. Кисілевська і посол польського сейму І. Заваликут; радник І. Чернявський; священники о. В. Пилипець з с. Великі (Білі) Ослави Надвірнянського повіту і о. В. Тимошук із с. Річка Косівського повіту²⁴. Загалом на з'їзді були присутні 146 учасників (за іншими даними, на музейний форум прибула 341 особа, з яких 37 оргкомітет поселив і забезпечив харчуванням за власний кошт²⁵)²⁶, серед них — 17 представників українських музейних установ Східної Галичини²⁷.

Як уже зазначалося, початку проведення музейного форуму передувала святкова літургія, яку відправив о. декан О. Русин у парафіяльній церкві. Після богослужіння всі музейники та запрошені гості прибули до Народного дому. У заповненій залі о. О. Русин привітав усіх гостей та учасників

цього неординарного заходу, побажав успіхів у проведенні з'їзду, наголосивши, що ця коломийська установа (Народний дім і Музей «Гуцульщина») повстала завдяки праці о. Й. Кобринського. Обрано президію з'їзду у складі О. Кисілевської, Геніка-Березовського, І. Заваликута, Іл. Свенціцького, В. Кобринського та селянина Годованця з с. Княждвір Коломийського повіту. Секретарями музейного форуму стали І. Чернявський і О. Коссак²⁸.

На правах господаря з'їзду зі вступним словом виступив Володимир Кобринський. Музейник відзначив, що хоча до цього часу Покуття та Гуцульщина бачили багато достойних гостей, проте «не бачили однак іще своїх культурних робітників, що перші в невідрадному середовищі працюють та з усього краю прибули до Коломиї». Промовець з глибокою пошаною висловився про правника і аматора-археолога Лева Чачковського (1867–1933), що працював у м. Теревовлі і м. Станиславові, й дав почин розкопкам у княжому Галичі (с. Крилос) та не жалів «ні трудів ні коштів для музейницької ідеї». В. Кобринський розповів про діяльність Музею «Бойківщина» в м. Самборі, який повстав завдяки енергійній праці вже покійних Володимира Кобільника та адвоката Володимира Гуркевича (перший голова товариства «Бойківщина», автор ряду статей про бойківську минувшину; в його будинку відкрився Музей «Бойківщина» в м. Самборі) (1880–1937)²⁹.

Після цього з'їзд продовжив роботу у звичному науковому руслі з виголошенням доповідей і повідомлень його учасників. Першим виступив «сеньйор українського музейництва» Іларіон Свенціцький з доповіддю «Сучасний стан українського музейництва в Польщі та основи його розвитку»³⁰. Промовець звернув увагу, що музейна праця — це вираз фінансової та наукової політики, і в ній є певні засади, від яких не можна відступати. Він відзначив, що музейна політика вимагає не тільки проведення досліджень в якійсь околиці чи збирання предметів, але й потребує грошових вливань для збереження предметів та запуску їх у науковий обіг. У цій ділянці роботи Іл. Свенціцький високо оцінив працю митрополита ГКЦ Андрея Шептицького, який витрачає великі кошти на закупівлю музейних предметів для Національного музею у м. Львові, зокрема донедавна придбав для музейної установи давні образи-ікони з с. Поляни біля м. Добромиля на Львівщині. Однак, проаналізувавши звіти десяти українських обласних музеїв Галичини, вказав, що вони перебувають у прикрому матеріальному становищі³¹. Так, у Музеї «Бойківщина» в м. Самборі зберігається 30 945 музейних предметів, проте на утримання персоналу музейного закладу не виділяється жодних коштів. Прибутки музею за рік становили 1 500 злотих, видатки — 2 033 злотих. Не краща ситуація з матеріальним становищем музеїв «Гуцульщина» в м. Коломиї і «Лемківщина» у м. Сяноку. Доповідач навіть цікаві статистичні дані: за період 1927–1937 рр. постало 10 українських обласних музеїв із кількістю 26 експозиційних кімнат, 39 вікон та загальною їхньою площею 696 м² і 69 786 музейних предметів. Натомість Національний музей у м. Львові складається із 42 кімнат із загальною площею 1 621 м², 98 вікнами та 82 тис. музейних предметів у восьми відділах. «Щоб те все в наших музеях удержати, треба великих сум» — резюмував музейний функціонер. Іл. Свенціцький вніс такі пропозиції щодо покращення роботи українських музеїв краю: розширити та мати власні приміщення; здійснювати внутрішню економію роботи закладів; брати платню у відвідувачів за музейні послуги; посилити організацію відвідування музеїв; мати постійне джерело надходження прибутків; за допомогою фахівців вести консервацію музейних предметів; здійснювати науково-видавничу роботу (як це роблять працівники Музею «Бойківщина» у м. Самборі, видаючи «Літопис Бойківщини», і отці василяни, друкуючи «Записки ЧСВВ»). Після цієї доповіді на пропозицію Володимира Кобринського прийнято рішення надіслати від учасників з'їзду привітальний лист митрополиту ГКЦ Андрею Шептицькому³².

Наступна стадія з'їзду (з 12.20 год.) — це виголошення коротких повідомлень-звітів про роботу українських музейних закладів Галичини. Спочатку виступив Володимир Кобринський, характеризуючи діяльність Музею «Гуцульщина» з часу заснування в 1927 р. Він повідомив, що музейна установа розташовується у п'яти кімнатах Народного дому (за іншими даними — чотири кімнати³³) і містить цінні пам'ятки з історії побуту Гуцульщини та Покуття. В ній працюють: М. Кобринська, О. Кобринська, М. Чехов і арт-маляр (художник) Я. Лукавецький, котрий «з молодими академістами здекорував заново майже цілий музей і гідно запроєктував його гостям»³⁴. Недавно музей отримав у подарунок цінний експонат від д-ра Ю. Кисілевського з м. Лондона — мапа з написом «Ukrainaе pars que Rokutia vulgo ducitur» французького картографа та інженера Г. Л. де Боплана, надрукована в 1720-х рр. За п'ять місяців 1938 р. музейну установу відвідало 847 осіб: «Замітне, що селяни розпитують про кожний предмет. Наш народ і молодь з великим зацікавленням відносяться до свого Музею»³⁵.

Наступне «звідомлення» озвучене від Управи (керівного осередку) КУОМ Галичини, яке стосувалося діяльності всіх українських музейних установ за останній рік. Музейним функціонером (прізвище нам невідоме) вказано, що координаційною установою заведено книгу, в якій подано

інформацію про діяльність всіх музеїв краю у хронологічному порядку їхнього постання: «Таким чином буде вона дуже цінна для будучих істориків»³⁶.

Звіт про діяльність Музею «Бойківщина» у м. Самборі виголосив д-р Я. Білинський. Він повідомив, що українська громадськість міста будує нове приміщення для музейної установи. Зібрано 2 518 злотих, однак польська влада не затвердила плану будівництва музейної домівки. Музей нараховує 30 945 предметів. За п'ять місяців 1938 р. заклад відвідали 742 особи, в тому числі чотири іноземці. Здійснено «кілька прогульок» (науково-етнографічних експедицій). У Музеї «Бойківщина» працюють шість працівників. За 1937–1938 рр. видано два числа (ч. 9 і ч. 10) «Літопису Бойківщини». Черговий номер (ч. 11) редакція часопису планує друкувати спільно з музейними працівниками «Верховина» у м. Стрию та «продовжити своє видавництво для дослідів усїєї Бойківщини»³⁷.

Наступні звіти про діяльність українських музеїв Галичини оголосили: проф. Л. Гець про Музей «Лемківщина» в м. Сяноку; проф. О. Сілецький — Музей «Верховина» в м. Стрию; художник С. Борачок — Музей ім. кн. Василька та Музей при філії товариства «Просвіта» (з ініціативи цього музейного закладу відкопано фундаменти однієї церкви, про яку раніше ніхто не знав) у м. Тереховлі; д-р Б. Чайковський — Музей «Сокальщина» в м. Сокалі (створило Товариство прихильників Музею «Сокальщина»); м-р В. Пашницький — Український музей при осередку українського педагогічного товариства «Рідна школа» в м. Станиславові. Надіслані звіти музеїв «Яворівщина» в м. Яворів та «Стривігор» у м. Перемишлі зачитав В. Кобринський. Подільський музей у м. Тернополі, Український — у м. Бережанах, Шкільний — в українській державній гімназії в м. Станиславові і Музей в м. Раві Руській свої звіти не прислали (О. Дучимінська вказала, що також не здав звіт Музей «Яворівщина» з м. Яворова³⁸). Воронка від Товариства прихильників мистецтва в м. Бучачі повідомив, що музейні збірки в м. Бучачі, м. Чорткові і м. Заліщиках доцільно було зібрати в одному музеї, наприклад, у м. Бучачі або м. Чорткові³⁹.

О 13.30 год. учасники з'їзду оглянули експозицію Музею «Гуцульщина», яка містилася на першому поверсі Народного дому. Серед експонатів — давні ікони, образи, портрети, господарські знаряддя праці. Особливо багатим видався відділ жіночого одягу та вишивки, яким опікувалася Ольга Кобринська. Автор розгорнутої статті про проведення з'їзду, прізвище якого ховається під псевдонімом «Учасник» (Роман Лукань. — А. К.), опублікованої в часописі «Нова Зоря», високо оцінив переглянуту експозицію музею: «Хоч це на провінції, Музей зробив на нас миле й гарне вражіння. Ввесь зразково впорядкований»⁴⁰. А Ольга Дучимінська під час екскурсії виокремила такі експонати музею: два чумацькі вози з с. Березів Косівського повіту («Вони ще певно пам'ятають довгомісячне чумакування з сіллю в Київ, а може аж у Крим»); робочий кабінет письменника А. Чайковського; колекція портретів визначних діячів авторства художника Я. Лукавецького; колекція печаток; шабля полковника П. Болбочана; мапа України XVII ст. французького інженера і картографа Г. Л. Боплана, подарована Я. Макогоном. Учасниця з'їзду резюмувала: «В музеї вражає гарний уклад експонатів... Не дивно — це ж музей старого культурного Покуття!»⁴¹.

Після обіду о 17.15 год. музейний форум продовжив свою роботу. Вкотре спочатку взяв слово господар Музею «Гуцульщина» Володимир Кобринський, який повідомив, що перед початком з'їзду надійшло 16 письмових привітань — 14 з м. Львова, по одному з м. Парижа і м. Перемишля. Потім було надано слово Мар'яну Гавдяку, який виступив з доповіддю «Межі обласних музеїв і деякі проблеми зв'язані з відмежуванням обсягу діяльності». Він наголосив, що українським музейним установам Галичини потрібно визначити точні межі своєї діяльності. Розповів про напрями роботи музею в м. Станиславові. Музейник висловив такі побажання: потрібно міцно об'єднати центральний провід українських обласних музеїв Галичини у своїй діяльності та визначити конкретні ділянки їхньої роботи; варто вести музейну пропаганду серед українських молодіжних газет і журналів, розпочати видавати окремий центральний музейний журнал та сприяти друку матеріалів на музейну тематику в краєзнавчому часописі «Наша Батьківщина»⁴².

У проміжку часу між 17.30 і 17.50 год. свій реферат «Організація обласних музеїв та приватні збірки поодиноких осіб» оголосив Володимир Кобринський. Керівник Музею «Гуцульщина» спочатку переповів про історію музейної праці від давніх часів, звернувши увагу на роль монастирів та на працю монахів і священників у збереженні музейних колекцій. Він навів цікаву цифру — в 1937 р. у Німеччині функціонувало 2 220 музеїв, таким чином переконуючи учасників з'їзду, що стільки музеїв може мати культурна і свідома нація, і до цього мають прагнути й українці Галичини. У другій частині свого виступу В. Кобринський звернув увагу на ієрархію функцій різних посадовців і працівників, які мають регулювати й здійснювати роботу музеїв. Він наголосив, що збірки у кожному обласному музеї Галичини — це надбання всього українського народу, а не окремих осіб. Кожна музейна установа повинна мати кошти, які мають визначатися і регулюватися статутними документами Товариства прихильників музею. В останній частині свого виступу В. Кобринський говорив про приватні збірки

окремих осіб у м. Львові, м. Коломиї та м. Кракові, які варто інвентаризувати. Також підтримав думку учасників форуму про необхідність видання у Галичині українського центрального часопису з музейної справи⁴³.

Після невеликої перерви о 18 год. відбулася дискусія, яку розпочав Іл. Свенціцький. З огляду на принциповість і теоретичність двох доповідей М. Гавдяка і В. Кобринського, він запропонував їх відбити на циклостилї і розіслати по всіх музеях Галичини для ознайомлення. «Сеньйор» музейної справи краю звернув увагу на кращі умови розвитку польського музейництва, натомість «структура наших музеїв створена в гірших умовах». Іл. Свенціцький наголосив, що потрібно піднімати рівень публікацій з музейної тематики⁴⁴. Задля цього необхідні поради завжди може надати «Союз наукових робітників українських музеїв і книгозбірень». Б. Чайковський вказав про корисність проведення таких з'їздів українських музейників Галичини. Відзначив, що минулорічний з'їзд, який відбувся 16–17 травня 1937 р. у м. Перемишлі, менше звертав уваги на музейні справи, проте «мусимо перевірити, чи наша праця не така, що зобов'язує тільки одну людину». Він запропонував посилити (легалізувати) роботу координаційного центру КУОМ Галичини через оформлення належних для цього статутних документів та долучати до цієї роботи осередки «Просвіти». Необхідним також є видання фахових підручників для музейних працівників та створення самоосвітніх гуртків, які б пропагували музейну роботу⁴⁵. У дискусії також взяли участь С. Борачок з м. Тереховлі (виступав проти утравкізації (двомовності) українських музеїв Галичини та надав методичні поради, як збирати інформацію про експонати з інших музейних установ, що стосуються рідного краю) і Воронка з м. Бучача (радив, щоб центральні музеї Галичини на нових статутних умовах створювали «на провінції свої відділи»)⁴⁶. О 19.20 год. ця частина музейного форуму добігла свого завершення, після чого заходами коломийських господинь відбувся «чайний вечір серед милого настрою»⁴⁷.

Наступного дня у понеділок 6 червня о 9 год. з'їзд продовжив свою роботу. Першу доповідь під назвою «Картографічна метода в етнографічному відділі обласного музею» виголосив Роман Гарасимчук з м. Львова (замість реферату Я. Пастернака «Археологічні проблеми Покуття»⁴⁸). Вчений ознайомив присутніх про один з етнографічних методів, який полегшує збирацьку роботу і каталогізацію предметів у музейній справі: «Та метода, що лежить на картках предметів з певних місцевин області даного музею, не тільки улекшує працю в збиранні музейних предметів, але й є першорядним засобом у науковій праці. Вона заступає місце рухомого карткового каталогу»⁴⁹.

Д. Николишин відзначив, що наступні три виступи І. Крип'якевича, В. Залозецького і о. Р. Луканя «виходили поза рами музейництва і збагатили численних слухачів дуже цінними, подекуди цілком невідомими вістками»⁵⁰.

Історик Іван Крип'якевич у доповіді «Загальний нарис бувальщини Покуття» ознайомив учасників форуму з етапами історичного розвитку історико-географічного регіону Галичини, поділивши його на доісторичний, княжий, польського і австрійського панування «аж до нашого відродження». Характеризуючи археологічні старожитності краю, вчений виокремив існування тут поселень палеоліту, неоліту, трипільської культури, яка пізніше дала початок егейської (грецької античної) культури. Промовець зауважив, що на Покутті багато пам'яток залишили римляни, готи, кельти, авари, мадяри. Княжа доба, на думку І. Крип'якевича, небагато представлена на літописні звістки про Покуття. Історик припускав, що воно з назвою «Пониззя» належало тоді до Галицького князівства. Ймовірно, що в княжі часи розташовувалася тут Коломийська волость, оскільки в XV ст. з'являється Коломийський повіт. Він вказав про першу літописну згадку м. Коломиї — 1241 р. Зі встановленням польської королівської влади на Покутті довгий час суспільний провід тут займала руська (українська) шляхта, яка викристалізувалася з боярського стану: «Гравітуючи довгі часи до Молдавії, стояла в опозиції до польського панування». Шляхетські роди носили свої назви від місцевостей: Делятинські від м. Делятин Надвірнянського повіту, Турецькі від с. Турка Коломийського повіту, Ключівські від с. Ключів Коломийського повіту, Хотимирські від с. Хотимир Товмацького повіту, Березовські від с. Березів Косівського повіту. У своєму виступі історик згадав про селянський виступ Мухи і А. Барули проти польського володарювання на Покутті 1490–1492 рр., польсько-молдавські протиріччя першої третини XVI ст., виступ Семена Височана у часи Хмельниччини середини XVII ст., опришківський рух другої половини XVII — XVIII ст., діяльність Руської ради у м. Коломиї в період «весни народів» 1848–1849 рр. У кінці доповіді І. Крип'якевич вніс пропозицію про створення в Музеї «Гуцульщина» наукового гуртка, яке б досліджувало минуле Покуття⁵¹.

Львівський дослідник Володимир Залозецький у рефераті «Византийські та окцидентальні жерела східно-галицької архітектури з увагою на Покуття» відзначив, що названий історико-географічний регіон Галичини є своєрідним клином і природним резервуаром, відкритим до Сходу, та містком, де перехрещувалися впливи Сходу і Заходу. Вчений здійснив порівняльну характеристику три- і п'ятибанних церков Покуття, Бойківщини, Лемківщини та Наддніпрянщини і Слобожанщини.

Він дійшов висновку, що покутська церковна архітектура глибоко споріднена з усією українською церковною архітектурою: «Покутська архітектура се не льокальне явище, хоч прибрала певні льокальні риси, вона творить велике звено в історії української архітектури (наддніпрянської й галицької), гравітуючи на схід, між тим як інші галицькі частини (Бойківщина, Лемківщина) гравітують на захід, зберігаючи однак українські основи»⁵².

Останню доповідь «Василіянські монастирі на Покутті» виголосив о. Роман Лукань ЧСВВ (м. Львів). Дослідник зазначив, що Покуття на теренах українських земель було першим історико-географічним регіоном, де повставали у формі скельних монастирів чернечі оселі вітки св. Антонія й Теодосія Печерських. У XVIII ст. на Покутті перехрещувалися дві василіянські культури, які впливали на розвиток монастирів краю. Зокрема, як стверджував промовець, василіянські монастирі належали до двох провінцій ЧСВВ — Руської Покрови Пречистої Діви Марії (започаткували відродження українського письменства) та Литовської Пресвятої Троїці (у собі концентрували місії, школи, Марійські дружини). Залучаючи у своєму виступі архівні матеріали, дослідник подав цікаві свідчення про існування маловідомих монастирів у Городенківському, Заліщицькому, Коломийському, Косівському, Печеніжинському, Снятинському і Товмацькому повітах. Загалом у цих повітах протягом XV–XIX ст. функціонувало 32 монастирі. Станом на кінець 1930-х рр., з діючих такого типу монастирів краю залишився тільки один — у с. Погоня Товмацького повіту (нині село Тисменицької міської територіальної громади Івано-Франківського району Івано-Франківської обл.)⁵³.

О 12.25 год. розпочалися дискусії. Першим виступив Володимир Кобринський, який просив усіх делегатів з'їзду, які представляли музейні установи Галичини, донести для мешканців краю інформацію про проведення цього форуму. Потім він зачитав низку побажань о. Остапа Застирця з м. Львова, який не зміг побувати на з'їзді. Останній радив усім присутнім звернутися до всіх єпископських ординаріатів ГКЦ, щоб помістили в «Єпархіальних Відомостях» тексти документів з історії церков, парафій, сіл. Наступне звернення священник адресував музейним працівникам — вони мали б організувати виставки картин та образів, які зберігаються у приватних руках. Він також звертався до учасників з'їзду з проханням підготувати рекомендації щодо зберігання музейних збірок під час лихоліть війни⁵⁴.

У своєму виступі історик Іван Крип'якевич наголосив, що вважає логічним поділ роботи українських обласних музеїв Галичини на окремі територіальні ділянки. Проте між обласними (місцевими) і центральними музейними установами повинен бути контакт і співпраця. Володимир Залозецький, навпаки, вважав, що «централістичні тенденції в українському музейництві» є небезпечні. Обласні ж музеї, на його думку, передовсім мають виконувати завдання у виховній ділянці. Також він звернувся до всіх музейних працівників з проханням збирати якісні знімки, рисунки і плани дерев'яних церков. Селянин Василь Лащук із с. Саджавка Надвірнянського повіту виділив виховну роль у діяльності обласних музеїв, а тому молодь необхідно зацікавлювати українським минулим. Секретар з'їзду Іван Чернявський подав коротку характеристику і значення кожної доповіді та повідомлення, після чого офіційно оголосив про закриття VI з'їзду українських музейників Галичини в м. Коломиї⁵⁵.

Більшість гостей форуму розійшлися. Однак музейники залишилися, щоб підготувати підсумкові резолюції з'їзду. Під час їхнього обговорення виступили д-р о. М. Драган, о. Р. Лукань ЧСВВ, О. Кульчицька, д-р М. Гавдяк, д-р Б. Чайковський. Ухвалено дванадцять постанов: запротестувати проти знищення релігійних та культурних пам'яток і музеїв у радянській Україні; завізувати все українське громадянство складати кошти на спорудження будинку для Музею «Бойківщина» в м. Самборі; просити єпископські ординаріати, щоб у щорічних «Єпархіальних Відомостях» подавали важливі та перевірені звістки про місцевості з ілюстраціями, які відіграють важливе значення для громадянства і розвитку музейництва; довірити обласним музеям організувати виставки картин приватних колекцій; ввести у музеях краю використання картографічного методу; засідання наступного VII з'їзду українських музейників поділити на дві частини — фахову (тільки для музейників) і для ширшого загалу учасників; залучати на наступному з'їзді наукові реферати з музейної практики; подбати, щоб КУОМ Галичини перетворити у статутний Союз українських обласних музеїв (СУОМ) краю; провід КУОМ Галичини залишити Музеєві «Гуцульщина» в м. Коломиї; доукомплектувати КУОМ Галичини професором Антоном Княжинським з м. Самбора (на місце покійного Володимира Кобільника)⁵⁶; допомагати у виданні наступних номерів «Літопису Бойківщини» в м. Самборі та перетворити журнал «Наша Батьківщина» на орган краєзнавчо-музейний; черговий VII з'їзд представників українських обласних музеїв провести у м. Стрию⁵⁷.

Загалом організатори музейного форуму були задоволені проведенням з'їзду. Керівник оргкомітету Володимир Кобринський у своїх спогадах згадував, що «на з'їзд зійшлося громадянство дуже численно, а найважливіше, що між присутніми було багато хліборобів» та «мимо всяких

перешкод і воєводського наказу відбувся музейний з'їзд і став культурним здобутком і то у великій мірі»⁵⁸. Отже, «відбувся коломийський з'їзд на правду дуже величаво і славно і на присутніх зробив дуже миле враження»⁵⁹.

Висновки. Перша чверть ХХ ст. ознаменована відкриттям у Галичині нових музеїв, що спонукало засновників до зібрань та обговорення концепції їхньої діяльності. За сприяння Комітету українських обласних музеїв у 1930-х рр. було проведено шість з'їздів українських музейників, на яких його учасники звітували про виконану роботу, ділилися досвідом, визначали напрями подальшої праці.

Насичений плідним перебігом та результатами виявився VI з'їзд українських музейників, який відбувся 5–6 червня 1938 р. у м. Коломиї. Організація проведення заходу була покладена на Музей «Гуцульщина» під керівництвом Володимира Кобринського. На перешкоді його відкриття стала польська влада. Організаторам довелося змінити формат зустрічі: замість наукової конференції відбулися довірочні збори.

В українській газетно-журнальній періодиці детально висвітлювався перебіг цього з'їзду, який відбувся у приміщенні Народного дому. На музейний форум прибуло кілька сотень учасників, а його проведенню передувала святкова літургія у місцевій парафіяльній церкві.

У перший день з'їзду представники обласних музеїв, як і на попередніх музейних форумах, традиційно зачитали звіти про діяльність. Загалом конференція музейних працівників проходила протягом двох днів та було заслухано сім доповідей: І. Свенціцького («Сучасний стан українського музейництва в Польщі та основи його розвитку»), М. Гавдяка («Межі обласних музеїв і деякі проблеми зв'язані з відмежуванням обсягу діяльності»), В. Кобринського («Організація обласних музеїв та приватні збірки поодиноких осіб»), Р. Гарасимчука («Картографічна метода в етнографічному відділі обласного музею»), І. Крип'якевича («Загальний нарис бувальщини Покуття»), В. Залозецького («Византийські та окцидентальні жерела східньо-галицької архітектури з увагою на Покуття»), о. Р. Луканя («Василіянські монастирі на Покутті»).

Перший день наукового форуму супроводжувався екскурсією по Музею «Гуцульщина», який містився на першому поверсі Народного дому. Обидва дні зібрання музейних працівників завершувалися плідними дискусіями, які стали основою для підведення підсумкової резолюції з'їзду. Ухвалено дванадцять постанов, серед яких вирішено: запротестувати проти знищення релігійних і культурних пам'яток і музеїв у радянській Україні; доручити обласним музеям влаштовувати виставки картин, що перебували у приватній власності; реорганізувати Комітет українських обласних музеїв у статутний Союз українських обласних музеїв, а місцем проведення наступного з'їзду обрати м. Стрий.

Отже, VI з'їзд українських музейників Галичини, який відбувся у м. Коломиї 5–6 червня 1938 р., добре прислужився справі обміну досвідом організації та діяльності музейних осередків, стимулював продовження пошуково-збирацької роботи у музейній сфері й став важливим чинником збереження національної спадщини українства краю. Однак через зростання міжнародного напруження напередодні Другої світової війни конгреси, з'їзди, наради припинили свою діяльність, а нетривале піднесення українського музейництва Галичини стало надалі неможливим.

¹ Архів Національного музею народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Й. Кобринського (Архів НМНМГП), ф. 5 VI-й з'їзд Українських музеологів 5–6 червня 1938 р. в м. Коломиї, оп. 1, од. зб. 19, арк. 4.

² М. Чебан, *Українські вчені на міжнародних наукових форумах (1919–1939): організація, участь, тематика* [Ukrainian scholars taking part in international scientific workshops (1919–1939): organizing, participation, themes], in «Україна–Польща: історична спадщина і суспільна свідомість», Львів, 2017, вип. 10, с. 86.

³ Г.С. Дем'янчук, Б.Г. Дем'янчук, *Українське краєзнавство: сторінки історії* [Ukrainian local history: pages of history], Київ, Видавничий центр «Просвіта», 2006, с. 252.

⁴ В.М. Банах, *Міжмузейна співпраця в Галичині у міжвоєнний період (1921–1939)* [Intermuseum cooperation in Galicia in the interwar period (1921–1939)], in «Історико-культурна спадщина: європейський вимір. Тези Всеукраїнської науково-практичної конференції. 1 червня, 2018 року», Львів, 2018, с. 9–14.

⁵ С. Іваньо, *Туристично-краєзнавчий рух міжвоєнної Галичини: польський та український вектори* [Tourism and local history movement of interwar Galicia: Polish and Ukrainian vectors], in «Актуальні питання у сучасній науці», 2024, № 11 (29), с. 1219–1237.

⁶ А. Козицький, *Українські краєзнавчі музеї Галичини в міжвоєнний період* [Ukrainian local history museums of Galicia in the interwar period], in «Вісник Львівського університету. Серія історична», 1999, вип. 34, с. 467–477.

⁷ А. Надтопта, *Роль громадських, наукових організацій та церкви у формуванні та становленні українського етнографічного музейництва Галичини кінця ХІХ — 30-х рр. ХХ ст.* [On the role of non-governmental scientific organizations and church congregations in creation and establishing of Ukrainian ethnographical museum works in Galicia (late XIX cent. to 1930s)], in «Народознавчі зошити», 2012, № 4 (106), с. 758–774.

⁸ В. Кушнір, *Західноукраїнські музейні з'їзди 1930-х рр.* [Western Ukrainian museum congresses of the 1930s], in «Народознавчі зошити», 2003, № 5–6, с. 827–834.

⁹ М. Савчук, *З'їзд* [Congress], in «Енциклопедія Коломийщини», зшиток 6, літери Е–Й, с. 133–134.

- 10 М. Чебан, *Українські вчені на міжнародних наукових форумах (1919–1939): організація, участь, тематика*, с. 72–90.
- 11 Архів НМНМГП, ф. 5 VI-й з'їзд Українських музеологів 5–6 червня 1938 р. в м. Коломиї, оп. 1, од. зб. 12, 9 арк.; од. зб. 15, 4 шт.; од. зб. 18, 20 арк.; од. зб. 19, 8 арк.; од. зб. 20, 6 арк.; од. зб. 21, 12 арк.;
- 12 О.О. Дучимінська, *Нарада українських музейників* [Meeting of Ukrainian museum workers], in «Жіноча доля», 1938, 1–15 липня, ч. 13–14, с. 16–17.
- 13 Учасник [Лукань Р.], *6-ий З'їзд Українських Музейників* [6th Congress of Ukrainian Museum Workers], in «Нова зоря», 1938, 19 червня, ч. 45 (1145), с. 6–7; Учасник [Лукань Р.], *6-ий З'їзд Українських Музейників. Другий день з'їзду* [6th Congress of Ukrainian Museum Workers. Second day of the congress], in «Нова зоря», 1938, 17 липня, ч. 53 (1153), с. 6–7.
- 14 Дм.Н.[иколишин], *Коломия. VI з'їзд українських музейників відбувся цього року в Коломиї ...* [Kolomyia. The VI. Congress of Ukrainian Museum Workers was held this year in the city of Kolomyia ...], in «Діло», 1938, 19 червня, ч. 132 (14 963), с. 13–14.
- 15 Б.Ч.[айковський], *З'їзд українських музейників* [Congress of Ukrainian Museum Workers], in «Українські вісти», 1938, 9 червня, ч. 125 (751), с. 2; Б.Ч. [айковський], *З'їзд українських музейників. Другий день З'їзду* [Congress of Ukrainian Museum Workers. Second Day of the Congress], in «Українські вісти», 1938, 10 червня, ч. 126 (752), с. 2.
- 16 Р. Лукань, *П'ятий З'їзд Українських Музейників* [Fifth Congress of Ukrainian Museum Workers], in «Нова Зоря», 1938, 24 квітня, ч. 30 (1130), с. 8; *З'їзд Українських Музейників* [Congress of Ukrainian Museum Workers], in «Нова зоря», 1938, 26 травня, ч. 38 (1138), с. 1.
- 17 Архів НМНМГП, ф. 5, оп. 1, од. зб. 12, арк. 3–5.
- 18 Дм.Н.[иколишин], *Коломия. VI з'їзд українських музейників відбувся цього року в Коломиї ...*, с. 13.
- 19 Учасник [Лукань Р.], *6-ий З'їзд Українських Музейників*, с. 7.
- 20 Б.Ч.[айковський], *З'їзд українських музейників*, с. 2; Учасник [Лукань Р.], *6-ий З'їзд Українських Музейників*, с. 7.
- 21 О.О. Дучимінська, *Нарада українських музейників*, с. 16; Архів НМНМГП, ф. 5., оп. 1, од. зб. 20, арк. 1.
- 22 *З'їзд Українських Музейників*, с. 1; *VI. Черговий З'їзд Представників Українських Музеїв у Коломиї* [VI. Regular Congress of Representatives of Ukrainian Museums in the city of Kolomyia], in «Наша Батьківщина», 1938, червень, ч. 6, с. 165; Архів НМНМГП, ф. 5, оп. 1, од. зб. 15.
- 23 *З'їзд Українських Музейників*, с. 1; *VI. З'їзд українських музейників [у м. Коломиї]* [VI. Congress of Ukrainian Museum Workers (in the city of Kolomyia)], in «Дніпро. Політично-громадський тижневик», 1938, 15–31 травня, ч. 1–2, с. 8.
- 24 Учасник [Лукань Р.], *6-ий З'їзд Українських Музейників*, с. 6; Т.К.[авалець], *6-ий Краєвий Український Музейний З'їзд у Коломиї* [6th Regional Ukrainian Museum Congress in the city of Kolomyia], in «Новий час», 1938, 9 червня, ч. 124, с. 3.
- 25 Архів НМНМГП, ф. 5, оп. 1, од. зб. 18, арк. 11.
- 26 Б.Ч.[айковський], *З'їзд українських музейників*, с. 2.
- 27 Дм.Н.[иколишин], *Коломия. VI з'їзд українських музейників відбувся цього року в Коломиї ...*, с. 13.
- 28 Учасник [Лукань Р.], *6-ий З'їзд Українських Музейників*, с. 6; Дм.Н.[иколишин], *Коломия. VI з'їзд українських музейників відбувся цього року в Коломиї ...*, с. 13.
- 29 В. Горняткевич, *Засновник і перший голова Товариства «Бойківщина» д-р Володимир Гуркевич* [Founder and first chairman of the «Boukivshchyna» Society, Dr. Volodymyr Gurkevych], in «Літопис Бойківщини», 2001, ч. 1/61; Дм.Н.[иколишин], *Коломия. VI з'їзд українських музейників відбувся цього року в Коломиї ...*, с. 13.
- 30 О.О. Дучимінська, *Нарада українських музейників*, с. 16.
- 31 Б.Ч.[айковський], *З'їзд українських музейників*, с. 2; Дм.Н.[иколишин], *Коломия. VI з'їзд українських музейників відбувся цього року в Коломиї ...*, с. 13.
- 32 Учасник [Лукань Р.], *6-ий З'їзд Українських Музейників*, с. 6.
- 33 О.О. Дучимінська, *Нарада українських музейників*, с. 17.
- 34 Дм.Н.[иколишин], *Коломия. VI з'їзд українських музейників відбувся цього року в Коломиї ...*, с. 13–14.
- 35 Учасник [Лукань Р.], *6-ий З'їзд Українських Музейників*, с. 6.
- 36 Учасник [Лукань Р.], *6-ий З'їзд Українських Музейників*, с. 6.
- 37 Учасник [Лукань Р.], *6-ий З'їзд Українських Музейників*, с. 6.
- 38 О.О. Дучимінська, *Нарада українських музейників*, с. 16.
- 39 Учасник [Лукань Р.], *6-ий З'їзд Українських Музейників*, с. 6; Б.Ч. [айковський], *З'їзд українських музейників*, с. 2.
- 40 Учасник [Лукань Р.], *6-ий З'їзд Українських Музейників*, с. 6.
- 41 О.О. Дучимінська, *Нарада українських музейників*, с. 17.
- 42 Учасник [Лукань Р.], *6-ий З'їзд Українських Музейників*, с. 6–7; Б.Ч.[айковський], *З'їзд українських музейників*, с. 2.
- 43 Учасник [Лукань Р.], *6-ий З'їзд Українських Музейників*, с. 7; Б.Ч.[айковський], *З'їзд українських музейників*, с. 2; Дм.Н.[иколишин], *Коломия. VI з'їзд українських музейників відбувся цього року в Коломиї ...*, с. 13.
- 44 Б.Ч.[айковський], *З'їзд українських музейників*, с. 2.
- 45 Б.Ч.[айковський], *З'їзд українських музейників*, с. 2.
- 46 Б.Ч.[айковський], *З'їзд українських музейників*, с. 2.
- 47 Учасник [Лукань Р.], *6-ий З'їзд Українських Музейників*, с. 7.
- 48 Дм.Н.[иколишин], *Коломия. VI з'їзд українських музейників відбувся цього року в Коломиї ...*, с. 13.
- 49 Учасник [Лукань Р.], *6-ий З'їзд Українських Музейників. Другий день з'їзду*, с. 6; Б.Ч.[айковський], *З'їзд українських музейників. Другий день З'їзду*, с. 2.
- 50 Дм.Н.[иколишин], *Коломия. VI з'їзд українських музейників відбувся цього року в Коломиї ...*, с. 13.
- 51 Учасник [Лукань Р.], *6-ий З'їзд Українських Музейників. Другий день з'їзду*, с. 6; Б.Ч.[айковський], *З'їзд українських музейників. Другий день З'їзду*, с. 2; О.О. Дучимінська, *Нарада українських музейників*, с. 16–17.
- 52 Учасник [Лукань Р.], *6-ий З'їзд Українських Музейників. Другий день з'їзду*, с. 6.
- 53 Учасник [Лукань Р.], *6-ий З'їзд Українських Музейників. Другий день з'їзду*, с. 6.
- 54 Учасник [Лукань Р.], *6-ий З'їзд Українських Музейників. Другий день з'їзду*, с. 6.
- 55 Учасник [Лукань Р.], *6-ий З'їзд Українських Музейників. Другий день з'їзду*, с. 6; Б.Ч.[айковський], *З'їзд українських музейників. Другий день З'їзду*, с. 2.
- 56 Дм.Н.[иколишин], *Коломия. VI з'їзд українських музейників відбувся цього року в Коломиї ...*, с. 14.

⁵⁷ Учасник [Лукань Р.], *6-ий Зїзд Українських Музейників. Другий день зїзду*, с. 7; Б.Ч.[айковський], *Зїзд українських музейників. Другий день Зїзду*, с. 2.

⁵⁸ Архів НМНМГП, ф. 5, оп. 1, од. зб. 21, арк. 12.

⁵⁹ Архів НМНМГП, ф. 5, оп. 1, од. зб. 21, арк. 9 зв.

References

1. Arkhiv Natsionalnoho muzeiu narodnoho mystetstva Hutsulshchyny ta Pokuttia imeni Y. Kobrynskoho, f. 5 VI-y zizd Ukrainskykh muzeolohiv 5–6 chervnia 1938 r. v m. Kolomyi, op. 1, od. zb. 12, 9 ark.
2. Arkhiv Natsionalnoho muzeiu narodnoho mystetstva Hutsulshchyny ta Pokuttia imeni Y. Kobrynskoho, f. 5 VI-y zizd Ukrainskykh muzeolohiv 5–6 chervnia 1938 r. v m. Kolomyi, op. 1, od. zb. 15, 4 ark.
3. Arkhiv Natsionalnoho muzeiu narodnoho mystetstva Hutsulshchyny ta Pokuttia imeni Y. Kobrynskoho, f. 5 VI-y zizd Ukrainskykh muzeolohiv 5–6 chervnia 1938 r. v m. Kolomyi, op. 1, od. zb. 18, 20 ark.
4. Arkhiv Natsionalnoho muzeiu narodnoho mystetstva Hutsulshchyny ta Pokuttia imeni Y. Kobrynskoho, f. 5 VI-y zizd Ukrainskykh muzeolohiv 5–6 chervnia 1938 r. v m. Kolomyi, op. 1, od. zb. 19, 8 ark.
5. Arkhiv Natsionalnoho muzeiu narodnoho mystetstva Hutsulshchyny ta Pokuttia imeni Y. Kobrynskoho, f. 5 VI-y zizd Ukrainskykh muzeolohiv 5–6 chervnia 1938 r. v m. Kolomyi, op. 1, od. zb. 20, 6 ark.
6. Arkhiv Natsionalnoho muzeiu narodnoho mystetstva Hutsulshchyny ta Pokuttia imeni Y. Kobrynskoho, f. 5 VI-y zizd Ukrainskykh muzeolohiv 5–6 chervnia 1938 r. v m. Kolomyi, op. 1, od. zb. 21, 12 ark.
7. B.Ch.[aikovskyi], Zizd ukrainskykh muzeinykiv [Congress of Ukrainian Museum Workers], in «Ukrainski Visty», 1938, 9 chervnia, ch. 125 (751), s. 2.
8. B.Ch.[aikovskyi], Zizd ukrainskykh muzeinykiv. Druhyi den Zizdu [Congress of Ukrainian Museum Workers. Second Day of the Congress], in «Ukrainski visty», 1938, 10 chervnia, ch. 126 (752), s. 2.
9. Banakh V.M., Mizhmuzeina spivpratsia v Halychyni u mizhvoienni period (1921–1939) [Intermuseum cooperation in Galicia in the interwar period (1921–1939)], in «Istoryko-kulturna spadshchyna: yevropeyskyi vymir. Tezy Vseukrainskoi naukovy-praktychnoi konferentsii. 1 chervnia, 2018 roku», Lviv, 2018, s. 9–14.
10. Cheban M., Ukrainski vcheni na mizhnarodnykh naukovykh forumakh (1919–1939): orhanizatsiia, uchast, tematyka [Ukrainian scholars taking part in international scientific workshops (1919–1939): organizing, participation, themes], in «Ukraina–Polshcha: istorychna spadshchyna i suspilna svidomist», Lviv, 2017, vyp. 10, s. 72–90.
11. VI. Cherhovyi Zizd Predstavnykiv Ukrainskykh Muzeiv u Kolomyi [VI. Regular Congress of Representatives of Ukrainian Museums in the city of Kolomyia], in «Nasha Batkivshchyna», 1938, cherven, ch. 6, s. 165.
12. Demianchuk H.S., Demianchuk A.H., Ukrainske kraieznavstvo: storinky istorii [Ukrainian local history: pages of history], Kyiv, Vydavnychiy tsentr «Prosvita», 2006, 296 s.
13. Dm.N.[ykolysyn], Kolomyia. VI. zizd ukrainskykh muzeinykiv vidbusvia tsoho roku v Kolomyi ... [Kolomyia. The VI. Congress of Ukrainian Museum Workers was held this year in the city of Kolomyia ...], in «Dilo», 1938, 19 chervnia, ch. 132 (14 963), s. 13–14.
14. Duchymynska O.O., Narada ukrainskykh muzeinykiv [Meeting of Ukrainian museum workers], in «Zhinocha dolia», 1938, 1–15 lypnia, ch. 13–14, s. 16–17.
15. Horniatkevych V., Zasnovnyk i pershyi holova Tovarystva «Boikivshchyna» d-r Volodymyr Hurkevych [Founder and first chairman of the «Boykivshchyna» Society, Dr. Volodymyr Gurkevych], in «Litopys Boikivshchyny», 2001, ch. 1/61.
16. Ivano S., Turystychno-kraieznavchyi rukh mizhvoienni Halychyny: polskyi ta ukrainskyi vektory [Tourism and local history movement of interwar Galicia: Polish and Ukrainian vectors], in «Aktualni pytannia u suchasni nautsi», 2024, № 11 (29), s. 1219–1237.
17. Kozyskyi A., Ukrainski kraieznavchi muzei Halychyny v mizhvoienni period [Ukrainian local history museums of Galicia in the interwar period], in «Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii istorychna», 1999, vyp. 34, s. 467–477.
18. Kushnir V., Zakhidnoukrainski muzeini zizdy 1930-kh rr. [Western Ukrainian museum congresses of the 1930s], in «Narodoznavchi zoshyty», 2003, № 5–6, s. 827–834.
19. Lukan R., Piatyi Zizd Ukrainskykh Muzeinykiv [Fifth Congress of Ukrainian Museum Workers], in «Nova zoria», 1938, 24 kvitnia, ch. 30 (1130), s. 8.
20. Nadtopta A., Rol hromadskykh, naukovykh orhanizatsii ta tserkvy u formuvanni ta stanovlenni ukrainskoho etnografichnoho muzeinytstva Halychyny kintsia XIX — 30-kh rr. XX st. [On the role of non-governmental scientific organizations and church congregations in creation and establishing of Ukrainian ethnographical museum works in Galicia (late XIX cent. to 1930s)], in «Narodoznavchi zoshyty», 2012, № 4 (106), s. 758–774.
21. Savchuk M., Zizd [Congress], in «Entsyklopediia Kolomyishchyny», zshytok 6, litery E–Y, s. 133–134.
22. T.K.[avalets], 6-yi Kraievyi Ukrainskyi Muzeinyi Zizd u Kolomyi [6th Regional Ukrainian Museum Congress in the city of Kolomyia], in «Novyi chas», 1938, 9 chervnia, ch. 124, s. 3.
23. Uchasnyk [Lukan R.], 6-yi Zizd Ukrainskykh Muzeinykiv [6th Congress of Ukrainian Museum Workers], in «Nova zoria», 1938, 19 chervnia, ch. 45 (1145), s. 6–7.
24. Uchasnyk [Lukan R.], 6-yi Zizd Ukrainskykh Muzeinykiv. Druhyi den zizdu [6th Congress of Ukrainian Museum Workers. Second day of the congress], in «Nova zoria», 1938, 17 lypnia, ch. 53 (1153), s. 6–7.
25. VI. Zizd ukrainskykh muzeinykiv [u m. Kolomyi] [VI. Congress of Ukrainian Museum Workers (in the city of Kolomyia)], in «Dnipro. Politychno-hromadskyi tyzhnevnyk», 1938, 15–31 travnia, ch. 1–2, s. 8.
26. Zizd Ukrainskykh Muzeinykiv [Congress of Ukrainian Museum Workers], in «Nova zoria», 1938, 26 travnia, ch. 38 (1138), s. 1.